

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії та історії світової літератури

КУРСОВА РОБОТА

з історії зарубіжної літератури

на тему: **Іспанські реалії в просторі роману Едуардо Мендоса «Від Гурба
ані звістки»**

Виконала студентка 3 курсу, групи Млі03-20
спеціальності 035 Філологія, спеціалізації
035.051 Романські мови та літератури (переклад
включно), перша – іспанська, освітньо-
професійної програми Іспанська мова і література,
друга іноземна мова, переклад

Куриленко О.В.

Науковий керівник: кандидат філологічних наук,

доцент Юрчук О.О

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

Київ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. АТРИБУТИКА ІСПАНСЬКОГО ПОВСЯКДЕННЯ: РЕАЛІСТИЧНІ ОЗНАКИ СУЧАСНОГО ІСПАНСЬКОГО РОМАНУ	5
1.1. Місце роману в творчій спадщині Е. Мендоса: історико-літературний підхід..	5
1.2. Просторова організація твору: прийоми і засоби зображення.....	7
Висновки до Розділу 1	12
РОЗДІЛ 2. ОБРАЗ МІСТА В РОМАНІ Е. МЕНДОСИ «ВІД ГУРБА АНІ ЗВІСТКИ»	13
2.1. Знакові образи в романі: лексико-семантичний підхід.....	13
2.2. Стельові особливості роману	19
Висновки до Розділу 2	22
ВИСНОВКИ.....	23
РЕЗЮМЕ	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	27
ДОДАТКИ.....	30

ВСТУП

Актуальність дослідження полягає в тому, що знайомство із зарубіжною художньою літературою сприяє збагаченню знань про життя, історію, побут та традиції інших народів. Читаючи такі твори ми не лише досліджуємо сюжет, але й водночас відкриваємо для себе нові факти та явища, відображені в художньому просторі, що є характеристикою іншої культури.

Показовими у цьому плані є твори відомого іспанського письменника Едуардо Мендози, які, проте, не були перекладені українською і відомі нашому читачеві лише в російських перекладах, здійснених ще у минулому столітті. Романи митця перевидаються в Іспанії тисячними накладами. Однією із причин високої популярності автора у нього на батьківщині, на наш погляд є те, що для його стилю є характерним широкий історичний контекст із залученням додаткових мовних засобів, які передають національний іспанський колорит. Таким чином, звертаючись до вивчення реалій іспанської культури в художньому просторі творчості автора надасть нам можливість дослідити специфіку поняття реалії в художньому тексті через встановлення їх лінгвокультурних властивостей.

Об'єктом дослідження в роботі є роман Едуардо Мендоса «Від Гурба ані звістки»

Предметом дослідження є іспанські реалії як основні засоби створення національно-культурного тла означеного роману.

Мета роботи – вивчити атрибутику іспанського повсякдення, їх функціонування в просторі роману, а також дослідити простір міста в лексико-семантичному аспекті

Звертаючись до поняття «реалія», ми маємо на увазі ті мовленнєві елементи, які [2] називають асоціативними реаліями. Такі реалії пов'язані з різними національними історико-культурними явищами, що використовуються на позначення національно-специфічних особливостей життя і побуту.

Досягнення поставленої мети зумовлює вирішення наступних завдань:

- простежити місце роману в творчій спадщині Е. Мендози;

- охарактеризувати просторову організацію твору;
- досліджуючи образ міста, звернути увагу на знакові образи роману;
- визначити стильові особливості роману.

Структура роботи: курсова робота складається із вступу, двох розділів, висновків, рецензії додатків та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. АТРИБУТИКА ІСПАНСЬКОГО ПОВСЯКДЕННЯ: РЕАЛІСТИЧНІ ОЗНАКИ СУЧАСНОГО ІСПАНСЬКОГО РОМАНУ

1.1. Місце роману в творчій спадщині Е. Мендоса: історико-літературний підхід

Володар премії «Планета» (2010 р.) і премії Сервантеса (2016 р.), Едуардо Мендоса – один із найвідоміших сучасних письменників. В Іспанії ім'я митця пов'язане в основному із детективними та сатиричними романами, що в простій формі розповідають про життя мешканців деяких іспанських міст.

Однак його літературній долі можна позаздрити: на кожную книгу, починаючи із виходу першого роману «Правда у справі Савольти» («La verdad sobre el caso Savolta» (1975)) очікував успіх і увага читачів та критиків. Зазвичай молодому літератору важко отримати визнання, а цей роман за рік після його виходу отримав Премію іспанських літературних критиків і був включений в обов'язковий курс шкільної програми як зразок бездоганної літературної мови.

Едуардо Мендоса народився в Барселоні 11 січня 1943 року в родині прокурора Едуардо Мендоси Аріас-Карвахаль. Його мама була домогосподаркою. Юнак отримав релігійну освіту, а згодом закінчив юридичний факультет Барселонського університету (1956 р.). Потому подорожував Європою, отримав стипендію на вивчення соціології в Лондоні, якийсь час працював консультантом в Іспанії. У 1973 році у нього з'явилася можливість жити в Нью-Йорку і практикувати як перекладач при ООН.

Наступні книги, які виходили з-під пера Мендоса також стали помітним явищем в літературі, адже репрезентували новий жанр – детектив. Роман «Таємниця зачарованого склепу» здивував читачів своєю несхожістю із попереднім твором, адже була поєднанням пародії і готичного роману, однак екранізація твору («Склеп») принесла значний касовий збір. Через три роки наступний детективний твір – роман «Оливковий лабіринт». Ці твори були свого роду експериментом, підготовкою до великого роману, в якому іронія стане головним сюжетотворчим

елементом. Мова йде про книгу «Місто дивовиж», що вийшла в травні 1986 року і за два роки витримала дев'ять перевидань: десяте видання з'явилося в травні 1988 року, а наклад був майже сто тисяч – колосальна для Іспанії цифра. Багато місяців книга очолювала список бестселлерів. За ці два роки вона була перекладена тринадцятьма мовами та визнана у Франції кращим перекладом у 1988 році.

Після повернення до Іспанії у 1983 році Мендоса продовжує працювати перекладачем як в своїй рідній Барселоні, так і в інших містах – у Вені, у Женеві. Роботу він суміщав із літературною діяльністю, і результатом стали романи «Місто дивовиж» та «Від Гурба ані звістки». У 1995 році він став викладати в Університеті Помпеу Фабра в Барселоні, поєднуючи свою діяльність з літературою, експериментує з жанровими формами, такими як оповідання, есе та драматургія. Його твори сповнені іронією і сарказмом, однак є впізнаваними читачами за неперевершеним авторським стилем.

Роман «Від Гурба ані звістки» («Sin noticias de Gurb») повністю було опубліковано у 1990 році, однак він спочатку друкувався окремими частинами в газеті «Ель Паїс». За жанром твір визначається як наукова фантастика.

У передмові до роману автор писав про те, що твір не планувався спочатку як повноцінний роман [19]. Очільник газети «Ель Паїс» («El País»), Ксав'є Відаль-Фолч, приятель Мендоси неодноразово звертався до нього із проханням написати щось для газети. Однак, не маючи практики журналістської діяльності, письменник постійно відмовлявся, до того ж свою відмову він мотивував тим, що дуже повільно пише і боїться часових обмежень у підготовці роботи до друку. Однак в якийсь момент, коли не було іншої роботи, він, врешті, погодився і використав сюжет, який розробляв ще в Нью-Йорку [16, с. 3].

Мендоса згадував, що один із «довгих періодів літературної засухи, який відчувають всі письменники час від часу» він почав писати гумористичну наукову фантастику. Власне наукова фантастика як жанр літератури Мендосі не подобався, а кінострічки дивився із задоволенням. Задум полягав у тому, що космічний мандрівник, повернувшись із Землі, розповідає своїм друзям про дивні речі, які він там спостерігав. Однак бажання писати цей твір швидко зник на двадцятій сторінці.

Тепер автор вирішив написати твір, який можна було б поділити на частини і який, таким чином, отримає доволі пластичну структуру. Так почали з'являтися розділи роману в газеті [16, с. 4].

Е. Мендоса висловлював занепокоєння тим, що частини твору друкувалися практично без рецензії, а коли йому запропонували видати все це окремою книгою, взагалі не висловив жодного зацікавлення, адже вважав, що ніхто не буде купувати книгу, яка друкувалася в газеті із великим накладом. «Не думав, що хтось купуватиме твір,... у якому йдеться про досить специфічні події з місцевого життя в дуже конкретний момент часу... Очевидно, що я помилявся. «Від Гурба ані звістки» – це, мабуть, моя найбільш продавана книга. Її перекладено кількома мовами, що дивує навіть більше», – написав Е. Мендоса про свій роман, надрукований 1991 року [6, с. 83]. Письменник намагався пояснити причину популярності роману і вбачав її в тому, що твір невеликий, його легко читати, вона написана живою розмовною мовою. Також це радісний твір, в ньому немає жодного натяку на меланхолію.

Українською мовою роман перекладала Наталія Демерс. Вперше уривки з роману були надруковані 2017 року у журналі «Всесвіт» (№5-6). Однак окремим виданням в Україні книга не вийшла.

Підсумовуючи, зазначимо, що вже з першої книги Мендоса змусив говорити про себе як письменник, для якого головною умовою твору є дивовижний сюжет, що тримає читача в напрузі. І цим мистецтвом він володіє досконало.

1.2. Просторова організація твору: прийоми і засоби зображення

Як зазначалося вище, Е. Мендоса розпочав свою письменницьку діяльність у 1975 році, з того часу сарказм, пародія та гумор на грані абсурду стали його інструментами для показу парадоксів життя іспанців. Серед рис, які відзначають в літературному стилі Едуардо Мендоси, виокремлюють його любов до рідного міста Барселони.

Саме Барселона стає центром розвитку подій в романі «Від Гурба ані звістки», письменник із властивим йому почуттям гумору намагається пояснити, чим є насправду Барселона напередодні Олімпійських ігор 1992 року.

Якщо говорити про художній простір роману, то, мабуть, варто зазначити, що ми будемо сприймати його у двох вимірах: очима інопланетного мандрівника і очима мешканця Землі. Для більшості із нас прості роману буде також утаємниченим, адже ми не знайомі з реаліями Іспанії і конкретно Барселони. Художній прості роману для нас буде конкретизуватися за допомогою предметів, що його наповнюють.

Важливим елементом простору роману є часопростір. Художній час твору чітко визначено – це 1992 рік, події відбуваються напередодні Олімпійських ігор в Барселоні. Однак цей художній час спирається на фантастичні елементи – головний герой прибулець, один із двох, хто змушені були приземлитися в Барселоні через неполадки їхнього космічного корабля. Оповідач повинен дослідити місто і знайти свого напарника Гурба. Складність полягає в тому, що прибульці, за сюжетом є енергією, яка має здатність набувати обрану форму. Отже, необхідно ретельно аналізувати все, що бачить герой в місті. Тому він об'єктивно фіксує в щоденнику все, що бачить і відчуває впродовж п'ятнадцяти днів. Саме його коментарі і спостереження над різними аспектами повсякденного життя Барселони 1990-х років стали основою роману. І іспанські читачі, і критики, звертаючись до творів Едуардо Мендоси, завжди орієнтуються на те, як він зображує іспанську дійсність. А особливо цікаво є тим читачам, які читають роман в перекладі.

В контексті даної роботи варто підкреслити, що ведучи оповідь і створюючи текст, автор створює новий простір чи нову реальність. В усіх випадках текст занурюється в культурний простір часу, в культурологічну скарбницю адресата, в ньому відображаються особливості особи автора, його знання, бачення ним світу, завдання та певні мотиви [15]. Ця відтворювана автором реальність є виразником його задуму. І якщо ми проаналізуємо зміст роману, то зробимо висновок про те, що автор робить головними героями прибульців для того, щоб викрити абсурдність сучасного світу споживання, сп'янілого від влади над ним грошей, задля якого у

великих містах приноситься в жертву якість життя [19]. Коли автор відтворює свої думки в письмовій формі, в той самий час між ним та текстом встановлюється діалог. Тобто текст існує незалежно від автора, однак зберігає інформацію і наміри, що уведені до нього автором, доти, доки читач не «декодує» повідомлення. Так створюється діалог між текстом і читачем, що зумовлений багатьма факторами: віком, статтю, рівнем освіти читача, його особистим досвідом, його оточенням, його уподобаннями в літературі. Читач доволі часто належить до іншої культури, як в нашому випадку.

Коли ми говоримо про простір роману, то слід згадати ті реалії, що безпосередньо стосуються Іспанії і є маркерами країни. Ми використовуємо термін реалії в широкому сенсі. Маємо на увазі слова і поняття, що називають і описують елементи та звичаї повсякденного життя чи культури, історичної доби і соціального устрою країни, які є невідомими і чужими іншим країнам, культурам чи суспільствам. Тому будемо пояснювати значення цих реалій.

Наприклад, оповідач вирішує звернутися за допомогою пошуків Гурба до перехожого: *«...запитав, де можу знайти особу, що пропала безвісти. Той спитав, скільки років має особа. Коли я відповів, що шість тисяч п'ятсот тринадцять, той порадив пошукати в Ель Корте Інглес»* (Іль Корте Інглес – це велика мережа європейських універмагів, зосереджених переважно в Іспанії) [6, с. 74].

Ще одним маркером простору твору може слугувати згадка відомих політичних діячів, які відомі читачеві, носієві культури, однак зовсім, або мало відомі іншомовним читачам. *«Вловлюю розлючений голос індивіда, котрий від імені пересічних громадян, чий права він представляє, вимагає притягти до відповідальності якогось там Герра»* [6, с. 74]. У коментарях до українського перекладу подаються відомості про цього політичного діяча (віцепрезидента уряду Іспанії 1982-1991 рр., чия діяльність пов'язують із корупційними скандалами).

За сюжетом, прибулець намагається уподібнюватися оточенню, бо боїться видати себе. Він фіксує все, що відбувається навколо, помічаючи деталі, для того, щоб згодом відтворити це у власному образі, він легко трансформується з однієї людини в іншу. Головна мета – залишитися непоміченим у натовпі. В залежності

від ситуації він перетворювався в таких історичних і суспільних діячів, як Хорхе Сепульведа (іспанський виконавець пісень в жанрі болеро та пасодобль), Хуліо Ромеро де Торрес (іспанський художник доби реалізму), Хосе Ортега-і-Гассет (іспанський філософ, соціолог та есеїст), Альфонсо V Великодушний (король Арагона і Сицилії в 1416 – 1458 гг., король Неаполя (як Альфонс I) в 1435–1458 рр.) та ін.

В тексті твору неодноразово зустрічаються пам'ятки культури, за якими можна впізнати столицю Каталонії: Національний палац, Пласа-де-торос Монументаль, площа Каталонії.

Автор свідомо відправляє героя в Барселону напередодні проведення Літніх Олімпійських ігор 1992 року. В одному із інтерв'ю Мендоса так коментував свій роман: це «шутка над Барселоною з приводу безладу в період підготовки до Олімпіади 1992 року» [19]. Задля реалізації свого задуму автор неодноразово згадує про великі будівництва: (цитуюємо із оригінального видання твору)

«11.00 Visito las obras del Anillo Olímpico, del Palacio Nacional, del Segundo Cinturón. [16, с. 62] (Йдеться про те, що герой відвідує будівельні майданчики Олімпійського кільця, Національного палацу, Другого кільця). Мова йде про будівництво комплексу спортивних об'єктів, що розміщені на горі Монжуїк, Національний палац, що знаходиться біля підніжжя гори, та будівництво високошвидкісної кільцевої траси, що оточує все місто. На сьогодні для багатьох туристів саме зображення Олімпійського кільця є впізнаваним символом міста.

Маркери столиці Каталонії не обов'язково є топонімами. Можемо їх спостерігати і в побутових описах. Для цього розглянемо кілька прикладів:

1. 15.00 *Pescadito frito en la Barcelonesa. Tarta al whisky, café, copa y Farias. Luego, acasa. Alka-Seltzer* [16, с. 63]. « 15:00 Смажена риба в Барселонезі. Торт з віскі, кава, напій і Фаріаз. Потім додому»

2. 19.30 *Me despierto de la siesta a tiempo para ver la semifinal de baloncesto en TV2. El Barça juega mal, con muchos nervios, pero acaba ganando por los pelos en el últimominuto...* [16, с. 64] «7:30 вечора. я прокидаюсь від сну вчасно, щоб

подивитись півфінал з баскетболу на ТВ2. «Барса» грає погано, з великою кількістю нервів, але в підсумку виграє на останній хвилині...

3. 23.00 *Salgo de bares, a tantear el terreno. Si se presenta la ocasión, no la dejaré escapar. Antes de salir adopto la apariencia de **Frascuelo Segundo**. Si lo que quieren es marcha, la tendrán* [16, с. 64]. «23:00 Виходжу з барів, випробувати рельєф. Якщо буде можливість, я її не уникну. Перед від'їздом я приймаю вигляд Фраскуело Другого. Якщо вони хочуть маршувати, у них є можливість»

4. 23.30 *Cubata en bar de moda, **Bonanova**; premio FAD de interiorismo. Pocas chicas acompañadas* [16, с. 64 « 23:30 Куба Лібре в модному барі Бонанова, нагорода FAD дизайн інтер'єру. Кілька дівчат у супроводі»

В першій цитаті маємо наступні реалії: Pescadito frito – смажена риба. Це традиційна страва середземноморського узбережжя (як і в Каталонії), типова для пляжних барів та терас кафе; Tarta al whisky – бісквітний торт з кремовою начинкою, до складу якої входить віскі, зазвичай такий десерт подають з морозивом. Це був найпопулярніший десерт в Іспанії у 1960-х та 1970-х роках. Farias – марка сигари. Alka-Seltzer – марка антацидного продукту, що був призначений для симптоматичного полегшення дискомфорту в шлунку, спричиненого печією.

В другому прикладі присутнє слово сіеста – час, який відведений на сон чи пообідній відпочинок. Назва TV2 – це назва одного із відомих іспанських телеканалів (зараз він називається La2). Цей канал був відомим тим, що транслював конкурс «Євробачення» з 1984 по 1992 рік, а також транслював різні спортивні заходи, зокрема європейські і відбірні матчі збірної по футболу.

Barça (Fútbol Club Barcelona) – це не лише футбольний клуб, а й ціла мультиспортивна організація в Барселоні, заснована у 1899 році. Окрім футболу в клубі є професійні команди з гандболу, хокею на роликах та міні-футболу.

Frascuelo (Second) Frascuelo або Salvador Sánchez Povedano був одним із кращих в історії корриди. Він брав участь в 1236 боях биків, за час своєї кар'єри вбив 3801 бика.

Cubata – це розмовна назва коктейлю «Cuba libre». Зазвичай це напій, що складається із рому і коли.

Вонапова – це один із двох кварталів в районі Сан-Жерваси-Ла Бонанова. Цей район знаменитий своїми ресторанами, бутіками, барами. Заселення району відбувалося людьми, які поверталися з Америки із великими статками.

Таким чином, ми бачимо, що реалії наповнюють невеликі за розміром записи в щоденнику прибульця надзвичайно ємною інформацією, яка відома іспанцям, однак може бути прихована для представників інших культур.

Висновки до Розділу 1

Отже, у першому розділі ми показали, що роман Е. Мендоси вирізняється за стилем і сюжетно-композиційною організацією від інших його творів. Жанр фантастичного твору накладає відбиток на композиційне та мовленнєве оформлення твору. Досліджуючи текст в контексті двох культур ми розглянули особливості подання часопростору роману і показали прикладів його маркування в тексті. Однак слід зауважити, що для покращення процесу сприйняття твору, такі зразки літератури повинні обов'язково супроводжуватися коментарями. А читачі перекладу повинні бути готовими і уважно сприймати те, що передає їм інша культура за допомогою текстів, щоб навчитися поцінувати надбання культури, передане реаліями.

РОЗДІЛ 2. ОБРАЗ МІСТА В РОМАНІ Е. МЕНДОСИ «ВІД ГУРБА АНІ ЗВІСТКИ»

2.1. Знакові образи в романі: лексико-семантичний підхід

Насамперед необхідно звернутися до визначення поняття «реалія». Цей термін був уведений в обіг в середині ХХ ст. і з того часу його семантика регулярно доповнюється новим змістом. Якщо раніше цей термін використовували переважно в дослідженнях, присвячених теорії і практиці перекладів, то наразі він стає все більш затребуваним в курсах лінгводидактики, культурології та міжкультурної комунікації [12].

В оглядових статтях, в яких подано порівняльний аналіз тлумачень, дослідники відзначають велику варіативність в підходах до інтерпретації даного терміну. Насамперед термін «реалія» використовується у зв'язку із необхідністю перекладу слів, що позначають або вказують на унікальні явища іншомовної культури. Основна складність, з якою стикається перекладач в такій ситуації, – це відсутність слів-еквівалентів в мовах, які беруть участь в перекладі. Саме звідси бере свій початок традиція в лінгвістиці використовувати замість терміну «реалія» синонімічні поняття, які приховано вказують на цю характеристику слова або поняття, що перекладаються. Зокрема, ми можемо зустріти такі терміни: «безеквівалентна лексика»; «екзотична лексика», або «екзотизм»; «варваризм», «локалізм»; «етнографізм»; «коннотативні слова», «слова з культурним компонентом», «лакуни» [5, с. 162].

Навіть не вдаючись в детальне тлумачення кожного окремого терміну стає очевидним, що всі вони мають подібність: вони співвідносяться зі словами і поняттями, що не мають представлення в іншій мові і культурі на лексичному чи фізичному рівні. В даній роботі ми будемо спиратися на наступне визначення реалій – це слова, що позначають предмети, поняття та ситуації, які не існують в практичному досвіді людей, що розмовляють іншою мовою [12]. Не дивлячись на те, що таке тлумачення з одного боку обмежене лексичним підходом, оскільки

наводиться вченим для безеквівалентної лексики, а з іншого – таке визначення створює широкий діапазон використання, і у нашому дослідженні ми будемо орієнтуватися саме на нього.

Численні дослідження, в яких об'єктами аналізу стають простір і текст та їх взаємозв'язок, можна умовно розподілити на кілька груп: вивчення простору в тексті, простір самого тексту і простір, який створює текст [5, с. 163]. Структура і зміст роману Е. Мендоси цікаві тим, що в ньому ми знаходимо елементи кожної вищеназваної категорії. Більш того, точні топонімічні вказівники, що підкріплені яскравим авторським коментарем з використанням мовних та культурологічних реалій, майже точно відтворюють реальний простір міста.

Роман насичений не лише історичними фактами, але й інформацією про географію, мистецтво, гастрономічну культуру регіону. Професор Мадридського Університету Комплутенсе Едуардо Руїс Тосаус (Eduardo Ruiz Tosaus), що вже тривалий час займається аналізом творчості Едуардо Мендоси, даючи характеристику стилю оповіді автора, називає його «історичною маніпуляцією» (*manipulación histórica*).

<https://pendientedemigracion.ucm.es/info/especulo/numero16/mendoza.html>

Художній простір роману «Ані звістки від Гурба» є щоденником прибульця про життя в Барселоні напередодні Літніх Олімпійських ігор 1992 року. Багатошаровість оповіді, симбіоз жанрів, велика кількість персонажів та деталей – всі ці авторські прийоми дають можливість підтримувати гру з читачем, створюючи інтригу стосовно того, що ж буде далі, що є вигадкою, а що було насправді. Читач одночасно заворожений і розгублений, адже намагається одночасно насолодитися авантюрною сюжетною лінією і співставити історичні факти. Однак така гра може видатися складною для читача, який намагається розібратися в достовірності зображених історичних подій, особливо якщо це стосується читача, що належить іншій мовній культурі.

Про те, що дія твору розгортається саме на вулицях Барселони, ми дізнаємося завдячуючи численним згадкам топонімічних об'єктів. Вже за 10

хвилин перебування на Землі, герой зіштовхується з «мешканцем зони», якого він ідентифікує як професора Автономного університету Беллатерра: *«Біологічний фундамент суб'єкта: професор, завкафедрою (повністю присвячений цій справі) Автономного університету в Беллатерра»* [6, с. 71]. Читач впізнає у цій назві місце розташування одного із кампусів Автономного університету Барселони.

Барселона в романі є не лише місцем дії, але і сама могла б виступити в якості самостійного персонажу. Називаючи роман кепкуванням над Барселоною напередодні Олімпіади 1992 року, автор створює для читача певні вказівки на цей безлад (цитуємо в перекладі з оригінального видання):

21:05 Проспект Діагональ перекритий через ремонтні роботи. Звертаю на вулицю Еспульгас.

21:10 Вулиця Еспульгас перекрита через ремонтні роботи. Звертаю на Молінс дель Рей.

21:20 Доступ на Молінс дель Рей перекритий. Звертаю на шосе до Таррагони [16, с. 114-115].

З кожним розділом ми все більше розуміємо, що зображені події і пригоди відбуваються в Барселоні. Герой неодноразово гуляє по Rambla, головній вулиці міста, яку впізнають всі, хто коли-небудь був на ній. Серед інших топономічних об'єктів, що однозначно вкажуть на Барселону, як місце дії, відзначимо Олімпійське кільце (Anillo Olímpico), Національний палац (Palacio Nacional), Площу Каталонії (Plaza Cataluña), гору Монжуїк (Montjuic).

Окрім конкретних орієнтирів із впізнаваними характеристиками Едуардо Мендоса, будучи корінним жителем Барселони, відзначає і ті факти, що не можуть бути відомими широкому колу людей. Наприклад, одного разу прибулець сам собі задає запитання, чому люди продовжують жити в районі San Cosme, якщо є такі місця, як Pedralbes. Якщо ми звернемося за додатковою інформацією, то з'ясуємо, що Pedralbes – це респектабельний район Барселони, в якому живуть заможні люди, а San Cosme відоме як місце, де можна придбати наркотики та іншу нелегальну продукцію. Зауважимо, що задля адекватної інтерпретації такої інформації читачеві необхідні коментарі, зокрема, при перекладі роману.

У своєму дослідженні ми зосереджуємо увагу на міжкультурному та соціокультурному аспектах тексту. На наш погляд, саме ці характеристики роману є цікавими для іноземного читача, особливо тих, хто цікавиться культурою Іспанії та історією Барселони.

Автор дуже відповідально підійшов до проблеми відтворення історичного тла. Таким чином текст роману стає джерелом культурно-специфічної інформації для тих, хто не володіє достатньою інформацією про історію і культури країни.

Окрім топонімів, надзвичайно цікавим є ономастикон роману, адже за задумом автора космічний гість постійно набував подоби інших людей, щоб не бути впізнаним як прибулець. Однак в творі згадується велика кількість людей, що є маркерами приналежності саме до Іспанії, це, зокрема, політичні діячі, спортсмени, особливо футболісти. Наведемо кілька прикладів:

«Схоже, вже визначився склад збірної, що гратиме в Італії: Субіссарета, Чендо, Алькорта, Санчіс, Рафа Пас, Вілларройя, Мічел, Мартін Васкес, Роберто Салінас, Бутрагенйо, Бакеро» [6, с. 80]. В іншому прикладі маємо іронію стосовного того, що навіть уряд прибульця занепокоєний складом футбольної збірної: *«Верховна Рада бажає знати, чому Луїсіто Суарес не відібрав до збірної Луїса Мілья»* [6, с. 82].

Важливими ономастичними маркерами будуть назви об'єктів, традицій та звичаїв. Наприклад, *vodega* (Бodega) – це заклад на кшталт трактиру, що спеціалізується на зберіганні і сервіровці вина; *bolero* (Болеро) іспанський народний танок, що виконується в помірному темпі у супроводі гітари та барабана; *castañuelas* (кастаньети) – удариний музичний інструмент, широко розповсюджений в Іспанії, Італії та Латинській Америці, який складається із двох дерев'яних чи пластмасових пластинок у формі мушлі, інструмент використовується для ритмічного поклацування під час виконання танцю; *copla* (копла) – мала форма іспанського пісенного фольклору в формі чотиривірша; *lotería* (лотерея) – одна з найбільш популярних ігор в Іспанії. Сучасна іспанська лотерея веде неперервну історію, починаючи з 1811 року.

Однак головним об'єктом спостереження для прибульця стає не стільки місто, скільки його мешканці, їх звички, спосіб життя.

За сюжетом, прибулець в усьому наслідує тим людям, що його оточують, оскільки боїться, що його викриють. Він фіксує все, що відбувається, помічає деталі задля того, щоб пізніше відтворити це в своєму образі, легко трансформуючись з образу однієї людини в іншу. Головна мета – залишитися непоміченим в натовпі. Стаючи своєрідним «дзеркалом» для мешканців міста того часу, герой доводить до абсурду типову ситуацію, коли епатажна поведінка людини стикається із абсолютною байдужістю з боку оточення. Згадаймо епізод, коли герой потрапив до в'язниці і на зустріч із комісаром перебрав на себе подобу відомого філософа, а співкамерника теж перетворив на особу відомого мислителя: *«Настрашений попередженнями мого нового друга, вирішую прийняти більш респектабельну подобу і перетворююся на дона Хосе Ортегу-і-Гассета. Із солідарності обертаю мого нового товариша на дона Мігеля де Унамуну»* [6, с. 76]. Однак комісар просто велів виштовхати їх із приміщення поліції, щоб не завдавати собі клопоту із такими особами.

Як зазначають дослідники, зокрема Tosaus Eduardo Ruiz, уважний читач може прослідкувати всі етапи розвитку людини в суспільстві: від дорослішання до глибокої старості [19]. Керуючись досвідом, головний герой помічає, що діти, наприклад «мало на що придатні» (*sirven para muy poca cosa*). В основному їх лише «вечорами показують по телебаченню, коли вони стрибають, лементують і говорять дурниці» (*salen por la televisión, a media tarde, saltando, vociferando y hablando una jeringonza absurda*) [16, с. 86]. Будучи підлітками, вони є певною небезпекою для суспільства. Так, в одному із розділів йдеться про те, як герой постраждав від нападу підлітків в одному із неблагонадійних районів міста. Однак найбільш гострі висловлювання стосуються долі людей похилого віку: *«Numerosos ancianitos desecándose al sol, a la espera de que sus familiares vengan a buscarlos. Los pobres no saben que muchos de ellos nunca serán recogidos, pues sus familiares han partido de crucero a los fiordos noruegos»* [16, с. 85]. («Численні старенькі підсмажуються на сонці в очікуванні, коли їх рідні прийдуть за ними. Нещасним не

відомо, що більшість з них так і не заберуть додому, оскільки їх родини вирушили в круїз норвезькими фіордами»). Іронія даного спостереження відображає делікатну ситуацію, з якою стикається старше покоління в Іспанії. Тенденція, коли діти відмовляються доглядати за батьками, оселяти їх в притулках, є серйозною соціальною проблемою.

Також в романі піднімається ще одна тема: залежність сучасної людини від модних тенденцій, від відомих торговельних брендів. Люди використовують умовні коди, які дають їм можливість миттєво розпізнавати один одного. Наприклад, костюми від Ermenegildo Zegna вказують на те, що власник – представник середнього класу, державний службовець. Наприклад, прибулець, бажаючи продемонструвати свої статки купує вироби відомих марок: окуляри Jean-Pierre Gaultier, годинник Rolex, автомобіль Maseratti. В тексті можна знайти коментар на адресу найбільшої торговельної мережі Іспанії Corte Inglés, з натяком на те, що товари, які представлені в магазині, не можуть конкурувати з актуальною модою [16, с. 23].

Нарешті, тема їжі і національних гастрономічних уподобань також знайшла своє відображення в тексті. Не дивлячись на стислість записів, ми можемо прослідкувати уподобання героя і його знайомих. Його улюбленим десертом стали солодкі *churros* (солодкі трубочки із заварного тіста, обсмажені у фритюрі), однак він також любить іспанський омлет *tortilla* (прибульцю найбільш до вподоби омлет із баклажанами), кров'янку *morcilla*, сиров'ялений окорок *jamón*, каву, печиво і різноманітні вина. Особливо вражений герой ставленням іспанців до морепродуктів. Враховуючи, що Барселона є портовим містом, не дивно, що мешканці вживають багато риби.

Таким чином, підсумовуючи, відзначимо, що всі факти та реалії, що відображені в тексті роману, є елементами відтвореного автором художнього простору, суб'єктивного та індивідуалізованого і перед читачем стоїть нелегке завдання розкодування тексту, якщо він не є носієм мови і не належить до певної культури.

2.2. Стельові особливості роману

Стельові особливості роману напряду залежать від його композиційного оформлення. Роман написано у формі щоденника, а це, в свою чергу, надає враження достовірності та оригінальності зображуваним подіям. Щоденник, який має стати єдиним свідченням перебування прибульця на Землі, повинен вирізнятися своєю об'єктивністю та зрозумілістю. Нотатки, зроблені з точною регулярністю, дають нам можливість зробити певні висновки про режим робочого дня. Зокрема, головний герой пристосовуючись (точніше, копіюючи) до образу життя іспанців, по обіді насолоджується сієстою. Окрім того, вночі кожні півгодини він заходить в новий бар, що підводить нас до ще однієї іспанської реалії: проводити час в кількох барах за ніч, на відміну від наших звичок залишатися в одному барі.

Звернімо увагу на жанрову специфіку твору. На думку Едуардо Тосауса, одного із дослідників творчості Мендоси, в романі «Ані звістки від Гурба» автор продемонстрував поєднання іронії і пародії [20]. Цей висновок стосовно взаємодії двох літературно-естетичних категорій вважаємо важливим, оскільки він впливає на зміст і спосіб інтерпретації тексту. З одного боку, така специфіка дає можливість автору проявляти більшу свободу творчості, використовуючи прийоми, характерні для двох жанрів. В той самий час це створює певні труднощі для читачів, що не володіють необхідним об'ємом інформації про культурно-історичні реалії, і задум роману може залишитися не розкритим.

Коло тем, які розглядаються в романі-пародії, доволі широке і дає можливість відобразити різноманіття життя в Іспанії наприкінці ХХ ст. Едуардо Руїс Тосаус, аналізуючи природу іронії в даному творі, відзначив, що роман було створено «з метою заявити про абсурдність сучасного суспільства споживачів...» [19].

Дійсно, велика кількість зауважень відноситься до недоліків життя у великому місті: «*La ciudad es enorme; el gentío, constante; el ruido, mucho*» [16, с. 23] (Місто величезне, натовпи люду – постійно; галасу – багато).

«...*los seres humanos utilizan gran variedad de medios de locomoción, todos los cuales rivalizan entre sí en lentitud, incomodidad y peste...*». [16, с. 47] (людські істоти використовують різноманітні засоби пересування, які змагаються між собою в повільності, незручності і смороді).

Цікавим для аналізу є епізод, коли герой за вечір відвідує декілька барів, кожен з яких є лауреатом премії FAD з дизайну інтер'єрів. В історичній довідці ми знайдемо інформацію про те, що спільною іспано-португальською премією нагороджують раз на рік видатні інтер'єри та дизайнерські об'єкти, що були виконані впродовж року. Володіючи цими знаннями, читач по-іншому інтерпретує відзначений епізод. Той факт, що всі бари, які відвідав герой за вечір є лауреатами премії FAD, є свідченням сатиричного налаштування автора по відношенню до подібної культурної реалії.

Ще одна умовність, яку, за спостереженням героя намагається виконувати більшість людей – це регулярне відвідування церкви. Релігія впродовж багатьох століть є одним із основних ціннісних орієнтирів для суспільства, однак з часом змінювалося ставлення людини до неї. Автор не втримується від іронії ханжества, яке проявляється в людях. В романі це знайшло втілення в епізоді, коли герой в образі Хорхе Сепульведи п'є анісову настоянку в компанії прихожан.

Інша важлива тема, яка розкривається в романі – взаємостосунки простого народу і виконавчої влади. Свою думку герой виражає в формі іронічної метафори: «*En Barcelona llueve como su Ayuntamiento actúa: pocas veces, pero a lo bestia*» [16, с. 33]. (В Барселоні дощі ідуть так само, як діє їх уряд: раз та гаразд)

В той же час коментар відносно роботи правоохоронних органів та судових структур, який висловлює під час затримання один із знайомих героя, є більш категоричним: «...*la justicia en este país está podrida, por lo cual, sin pruebas ni testigos, sólo por la pinta que tenemos los dos, a buen seguro nos mandan al talego, de donde saldremos ambos con sida y con pulgas*» [16, с. 27]. (Правосуддя в цій країні

прогнило, тому, не маючи ані доказів, ані свідків, а лише тільки через наші фізіономії нас без сумніву відправлять до в'язниці, звідки ми обидва вийдемо з блохами та зі СНІДом).

Також з іронією автор розповідає про безлад, який спостерігається в місті напередодні Олімпіади. Показовим у цьому плані є уривок, в якому автор показує стан доріг:

15:00....Звалююсь у рів, викопаний Каталонською газовою компанією

15:02. Звалююсь у рів, викопаний Гідроелектричною компанією Каталонії.

15:03. Звалююсь у рів, викопаний Компанією Барселонаводоканал.

15:04. Звалююсь у рів, викопаний Національною телефонною компанією.

15:05. Звалююсь у рів, викопаний спілкою сусідів з Корсиканської вулиці [6, с.

73]

Отже, сюжет твору розподілено на 15 розділів, що відповідають кількості днів, які прибулець провів в пошуках Гурба. В кожному розділі – іронічне висміювання проблем тогочасної Іспанії і, зокрема, Барселони, столиці Каталонії. Постійна анафора «Від Гурба ані звістки» є демонстрацією впертого та ірраціонального характеру оповідача.

Використання гіпербол в творі також мотивується тим, що Мендоса з гумором підходить до власне оповіді, а також це прийом для опису труднощів прибульця в розумінні соціальних норм Землян. Відповідно, автор у формі іронічної пародії представив різку критику сучасного йому суспільства.

Допитливий прибулець, висловлюючи власні міркування стосовно того, що він бачить і відчуває, постає перед читачем наївним у своїй об'єктивності. Відповідно, коментарі анонімного командира про недоліки каталонського суспільства здаються також достовірними. Така «дитяча поведінка» відкриває безліч можливостей автору до сатиричного спрямування оповіді. З іншого боку, в оповідача немає упереджень стосовно людей. І хоча він відзначає соціально-економічну нерівність, деякі застарілі традиції, однак і він, і Гурб, який все ж таки знайдеться, хочуть залишитися в Барселоні до кінця своїх днів.

Підсумовуючи, зазначимо, що аналіз роману ми проводили с позиції діалогу двох культур, тому вважаємо, що швидше за все природа іронії, представлені в творі не буде зрозумілою читачеві, що не приналежний до іспанської культури. Цей аспект також вимагає попереднього аналізу та глибоких знань читача, щоб він міг розшифрувати причину іронічного представлення, яке не буде помилковим.

Висновки до Розділу 2

Отже, можемо зробити висновок про те, що образ міста досліджувався на рівні знакових образів, що демонструють специфіку стилю роману.

Сюжет твору розподілено на 15 розділів, що відповідають кількості днів, які прибулець провів в пошуках Гурба. В кожному розділі – іронічне висміювання проблем тогочасної Іспанії і, зокрема, Барселони, столиці Каталонії. Постійна анафора «Від Гурба ані звістки» є демонстрацією впертого та ірраціонального характеру оповідача.

Ми дослідили, як в творі представлено історію, культуру, сучасні автору події Іспанії, а також простежили, яку роль в цьому відведено власне реаліям.

Ще раз зауважимо, що повного перекладу твору українською мовою наразі немає, тому ми використовували поряд із перекладеними уривками оригінальний текст. Переклад містить коментарі, які дають можливість читачеві розуміти суть культурно-мистецького навантаження реалій, однак читачі оригінального тексту змушені самостійно знайомитися із особливостями культури Іспанії.

ВИСНОВКИ

Таким чином, проведене дослідження дає можливість зробити наступні висновки.

Аналіз творчого доробку Едуардо Мендоси свідчить про те, що його роман «Ані звістки від Гурба» вирізняється за стилем і сюжетно-композиційною організацією від інших його творів. Жанр фантастичного твору накладає відбиток на композиційне та мовленнєве оформлення твору.

Дія роману розгортається на вулицях Барселони, рідного автору міста. Роман в іронічній формі подає критичний погляд Е. Мендоси на події і явища, що впливають на розвиток іспанського суспільства початку 1990-х років.

Досліджуючи текст в контексті двох культур ми розглянули особливості часопростору роману і показали прикладів його маркування в тексті. Однак слід зауважити, що для покращення процесу сприйняття твору, такі зразки літератури повинні обов'язково супроводжуватися коментарями. А читачі перекладу повинні бути готовими і уважно сприймати те, що передає їм інша культура за допомогою текстів, щоб навчитися поцінювати надбання культури, передане реаліями.

В роботі відзначено, що реалії виступають в якості знакових маркерів співвіднесення конкретного тексту з певною культурою. Наприклад, навіть не маючи точних відомостей про культурну приналежність твору, однак побачивши такі впізнавані реалії, як «коріда», «сієста», «фламенко», можна зробити припущення стосовно того, що текст є частиною іспаномовного простору. Окрім того, саме в текстовому просторі реалії в повній мірі втілюють свою інформативну функцію завдяки тому, що сенс слова-реалії збагачується за рахунок оточуючих його слів і фраз. Так за одним словом чи словосполученням може бути прихованим цілий культурний концепт.

Реалії дають можливість розширити обсяг тексту, не в лінійному, однак на фактологічному рівні. Особливо яскраво це продемонстровано на прикладі роману Едуардо Мендоси «Ані звістки від Гурба», фактичний обсяг якого в оригінальному

виданні – близько 130 сторінок коротких щоденникових записів – не відповідає значному обсягу екстралінгвістичної інформації, що викладена за рахунок реалій.

В романі представлено події, які ми можемо вважати історичною інформацією і тому така форма вимагає відтворення позамовної дійсності одночасно в часовому аспекті (по відношенню до минулого) і в умовно просторовому (по відношенню до іншої культури), і тому роль реалій є надзвичайно принциповою.

В роботі досліджувалися реалії, що вказують на часопростір роману, реалії-знаки, які є маркерами суспільно-політичного життя Іспанії.

Окрім здатності реконструювання соціокультурного простору в тексті, реалії допомагають формуванню лінгвокультурологічної компетенції, що визначає успішність міжкультурної комунікації як на рівні особистісного спілкування, так і при роботі з оригінальним текстом.

Окрема увага була приділена стилістичним особливостям твору. Ми проводили лінгвістичний аналіз твору, що показав перспективність вивчення реалій на матеріалі автентичного тексту. Це особливо важливим є в тому випадку, коли мова йде про сучасну літературу, в якій факти і спостереження знаходять підтвердження в дійсності або заперечуються нею. Якість такого дослідження буде залежати від багатьох чинників: від рівня володіння мовою, від обсягу фонових знань, від ступеню зацікавлення і конкретної мети аналізу.

На завершення додамо, що будь-які факти та реалії, відображені в художньому творі, насамперед є елементами відтвореного автором художнього простору, суб'єктивного та ідеалізованого.

Також звернемо увагу на те, що український читач не має можливості читати книги Е. Мендоси в перекладі українською, уривки з твору, які досліджувалися в роботі, доповнювалися цитатами з автентичного твору іспанською.

PE3IOME

Palabras clave: Eduardo Mendoza, «Sin noticias de Gurb», España, realidades, análisis léxico-semántico de la obra.

El tema del trabajo de curso: «Realidades españolas en el espacio de la novela de Eduardo Mendoza «Sin noticias de Gurb»».

El objeto de investigación en el trabajo son varios tipos de realidades de la cultura española, tanto los nombres comunes como los nombres propios (antropónimos, topónimos).

El tema de la investigación son las realidades seleccionadas del material de la novela de E. Mendoza «Sin noticias de Gurb» (fragmentos de la traducción al ucraniano), así como la obra original (utilizamos un contratista). Estas realidades son el medio principal para crear el trasfondo nacional y cultural de la novela mencionada.

El propósito del trabajo es analizar, a partir del material de una obra específica, cómo el lector puede utilizar la información sobre las realidades de otra cultura lingüística contenida en el contexto literario.

Métodos de investigación: análisis de definiciones de diccionario, método de análisis lingüístico y cultural del vocabulario, método de comparación, método de análisis lingüístico del texto artístico.

La significación teórica del trabajo radica en que este estudio sintetiza conocimientos sobre el problema del funcionamiento de las realidades en el discurso artístico, y también señala las peculiaridades de su interpretación sobre el material de una traducción artística y una obra auténtica.

El valor práctico de la investigación está determinado por el hecho de que las observaciones, las generalizaciones, así como el material de las realidades que se analizarán en el trabajo, se pueden utilizar en las disciplinas de la comunicación intercultural, las bases de la traducción. Además, el material léxico seleccionado puede ser utilizado en el desarrollo de cursos sobre lectura de ficción en el idioma original (español) o traducción.

La estructura del trabajo: el trabajo de curso consta de una introducción, dos capítulos, conclusiones, una revisión de los apéndices y una lista de la bibliografía utilizada.

Un análisis de la obra creativa de Eduardo Mendoza muestra que su novela «Sin noticias del Gurb» difiere en estilo y organización argumental-compositiva de sus otras obras. El género de una obra fantástica deja su huella en el diseño compositivo y discursivo de la obra.

La acción de la novela se desarrolla en las calles de Barcelona, ciudad natal del autor. La novela presenta con ironía la visión crítica de E. Mendoza sobre los hechos y fenómenos que afectaron al desarrollo de la sociedad española a principios de los noventa.

Examinando el texto en el contexto de dos culturas, examinamos las peculiaridades de la presentación del espacio-tiempo de la novela y mostramos ejemplos de su marcado en el texto. Sin embargo, cabe señalar que para mejorar el proceso de percepción de la obra, tales muestras de literatura necesariamente deben ir acompañadas de comentarios. Y los lectores de la traducción deben estar preparados y percibir cuidadosamente lo que otra cultura les transmite con la ayuda de los textos, para aprender a apreciar la herencia de la cultura, transmitida por las realidades.

Se advierte en el trabajo que las realidades actúan como marcadores simbólicos de la correlación de un texto específico con una cultura específica. Por ejemplo, aún sin tener información precisa sobre la filiación cultural de la obra, pero viendo realidades tan reconocibles como «corrida», «siesta», «flamenco», se puede suponer que el texto es parte del espacio hispanohablante. Además, es en el espacio textual donde las realidades realizan plenamente su función informativa debido a que el significado de la palabra-realidad se enriquece con las palabras y frases circundantes. Así, un concepto cultural puede esconderse detrás de una palabra o frase.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Басанта А. Сучасний іспанський роман: тенденції і групи URL: <https://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/835/41/>
2. Бокова П. М. Реалії та проблеми їх перекладу в іспанській мові. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. Вип. 26. 2011. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pssrtr_2011_26_6.pdf
3. Годлевська В. Особливості розвитку іспанської літератури в умовах утвердження демократії (1982–1996 р.р.). URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Hodlevska_Valentyna/Osoblyvosti_rozvytku_ispanskoj_literatury_v_umovakh_utverdzhennia_demokratii_1982_1996_rr.pdf?
4. Едуардо Мендоса: біографія та найкращі книги. URL: <https://www.actualidadliteratura.com/uk>
5. Костюніна Є. І. Реалії-топоніми у сучасному перекладознавстві та способи їх перекладу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2018. № 37 (4), 162–164.
6. Мендоса Е. Від Гурба ані звістки [Текст]: фрагмент роману. З ісп. пер. Н. Демерс. *Всесвіт*. 2017. № 5/6. С. 70-83.
7. Петришен О. Г. Поняття «реалія» як складова частина безеквівалентної лексики. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. №16 (1). С. 406–409.
8. Погрібна Т. А. Реалії як етнокультурні маркери в художньому тексті та їх переклад. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2016. №10. С. 276–281.
9. Романова С. Іспанія: Невтомний пошук нового. URL: <https://zbruc.eu/node/53456>
10. Устинова И. В. Необарочный дискурс романов Эдуардо Мендосы. Романские языки и культуры: от античности до современности: *сборник*

материалов VIII Международной научной конференции. Москва: МАКС Пресс. 2016. с. 288–297

11. Чорна Н. В. Теоретичні засади вивчення іспаномовного постмодерного художнього дискурсу. URL: http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/psptkl_2013_24_54.pdf

12. Якимчук А. П. Лінгвокультура комунікація як випробування для перекладача. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/2023/1/17.pdf>

13. Eduardo Mendoza y la ciudad de los URL: <https://www.accioncultural.es/media/DefaultFiles/flipbook//EduardoMendoza/files/basic-html/page52.html>

14. Garbisu Buesa M. El juego realidad-ficción en La ciudad de los prodigios de Eduardo Mendoza. *Espéculo. Revista de estudios literarios.* Universidad Complutense de Madrid. 2000. №16. URL: <https://pendientedemigracion.ucm.es/info/especulo/numero16/mendoza.html>

15. Lilikovich O. Algunas paradojas de un diálogo de culturas española y rusa: la novela de E. Mendoza «Sin noticias de Gurb» URL: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:T2e11Ak9vV8J:https://mgim.o.ru/upload/docs2/Lilikovich.pdf&cd=6&hl=ru&ct=clnk&gl=ua>

16. Mendoza E. Sin noticias de Gurb. Madrid: Editorial Seix Barral. 2011

17. Morales Guevara C. El espacio de la ciudad Barcelona: Eduardo Mendoza y Terenci Moix. *Revista de Filología Románica.* 2008. Anejo VI (II). P. 169-175.

18. Tosaus E.R. La Barcelona prodigiosa de Eduardo Mendoza. *Espéculo. Revista de estudios literarios.* Universidad Complutense de Madrid. 2001. №19. URL: <https://pendientedemigracion.ucm.es/info/especulo/numero19/barcelon.html>

19. Tosaus Eduardo Ruiz. Sin noticias de Gurb, la paradoja corrosiva. *Revista Electrónica Cuatrimestral de Estudios Literarios «Espéculo».* 2003. № 25. Онлайн-библиотека Университета Комплутенсе, Мадрид, 2003. URL: <http://www.ucm.es/info/especulo/numero25/gurb.html>

20. SM Raquel. Las mejores novelas sobre Barcelona. Довідково-інформаційний інтернет-портал «Cosasde». 2012. URL: <http://www.cosasdebarcelona.es>

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклади реалій, які використано в перекладі роману українською мовою

Цитата	Коментар	Сторінка
Переглянувши Дорадчий Астральний Каталог Земних Асимілятивних Форм (ДАКЗФ), обираю для Гурба людську подобу на ймення Марта Санчес .	Відома іспанська поп-співачка із зовнішністю моделі	70
Локальна назва місця посадки: Сарданьйола .	Містечко неподалік Барселони	70
Біологічний фундамент суб'єкта: професор, завкафедрою (повністю присвячений цій справі) Автономного університету в Беллатерра .	Беллатерра – головний кампус університету в передмісті Барселони, в кумарці Сарданьйола-дал-Бальєс. Тут знаходиться більшість факультетів вузу.	71
Вирішено: прийму подобу людського індивідуума. Погортавши Каталог, обираю граф-герцога де Олівареса .	Граф де Оліварес і герцог де Санлукар ла Майор (1587 - 1645) – політик при дворі іспанського короля Філіпа IV	71
З'являюся в місці, що зветься Діагональ – Пасео де Грасіа .	Перехрестя двох центральних проспектів, найбільш відомих і найбільш відвідуваних у Барселоні	71
Мене збиває автобус №17 Барселонета – Валь-д'Еброн	райони міста	71
Вгледівши мене в такій позі, якась пані подає монетку в 20 песет , котру я хутко ковтаю, щоб не видатися нешанобливим.	Валютат Іспанії з 1869 до 2002 року	72-73
- Звідки ви нам телефонуєте, сенйоро Карголс? - Із Сан-Жоан Деспі.	містечко поблизу Барселони	73
15:00....Звалююсь у рів, викопаний Каталонською газовою компанією		73

15:02. Звалююсь у рів, викопаний Гідроелектричною компанією Каталонії. 15:03. Звалююсь у рів, викопаний Компанією Барселонаводоканал. 15:04. Звалююсь у рів, викопаний Національною телефонною компанією. 15:05 Звалююсь у рів, викопаний спілкою сусідів з Корсиканської вулиці		
Той спитав, скільки років має особа. Коли я відповів, що шість тисяч п'ятсот тринадцять, той порадив пошукати в Ель КORTE Інглес.	Велика мережа європейських універмагів, зосереджених переважно в Іспанії	74
Вловлюю розлючений голос індивіда, котрий від імені пересічних громадян, чії права він представляє, вимагає притягти до відповідальності якогось там Герра	Альфонсо Герра – віцепрезидент уряду Іспанії (1982-1991), чий брат Хуан був засуджений за корупцію. Вважають, що оборудки Хуана стали можливі завдяки посаді Альфонсо Герра	74
... обираю для перевтілення людську подобу на ймення Гері Купер.	Гері Купер (1901 - 1961) – американський актор, відомий ролями у вестернах	75
Матеріалізуюсь на якійсь вулиці у кварталі Сан-Косме, що на перший погляд видається безлюдною.	Незаможний квартал Барселони	75
...порошок, який у нього вилучила поліція, то зовсім не те, про що вони кажуть, а прах його покійного батька, нехай Господь упокоїть його душу, котрий якраз того дня він збирався розвіяти над містом з майданчика Мірадор дель Алькальде.	Оглядовий майданчик на горі Мотжуїк, з якого відкривається панорама порту Барселони	75-76
Настрашений попередженнями мого нового друга, вирішую прийняти більш	Хосе Ортегу-і-Гассет (1883-1955) – відомий іспанський філософ, есеїст	76

респектабельну подобу і перетворююся на дона Хосе Ортегу-і-Гассета .		
Із солідарності обертаю мого нового товариша на дона Мігеля де Унамуно .	Мігель де Унамуно (1864-1936) – один із найбільш ушлавлених іспанських мислителів	76
Поки викурюю Монтекрісто номер два, роздумую, як вийти із цієї халепи.	Кубинські сигари преміум класу	77
Забезпечений новим взуттям, що іменується лижами, розпочинаю обхід кварталу Педральбес .	Один із найбагатших кварталів Барселони, де розташований однойменний монастир	77
Схоже, вже визначився склад збірної, що гратиме в Італії: Субіссарета, Чендо, Алькорта, Санчіс, Рафа Пас, Вілларройя, Мічел, Мартін Васкес, Роберто Салінас, Бутрагеньо, Бакеро	Іспанські футболісти	80
Верховна Рада бажає знати, чому Луїсіто Суарес не відібрав до збірної Луїса Мілья .	Луїс Суарес Мірамонтес – іспанський футболіст, володар Золотого м'яча; тренер. Луїс Мілья – іспанський футболіст; грав за ФК «Барса», потім за «Реал Мадрид» і «Валенсію»	82
На щастя ноги превели мене на Рамблас перед самісіньким початком дійства в театрі Лісео	Великий оперний театр Лісео – найбільший у Барселоні; розташований на бульварі Лас Рамблас	83